

Admir Idrizi

Dragaš (Gora) u Kraljevini Albaniji

Nezavisnu Kraljevinu Albaniju (alb. Mbretëria Shqiptare) je od 1939. do 1943. godine okupirala i anektirala Italija i načinila je državnim protektoratom u sastavu Italije (ital. Regno Albanese). Kapitulacijom Italije 1943. godine, Albaniju okupiraju njemačke trupe, a Njemačka tretira Albaniju kao „dejure“ nezavisnu državu pod njenom okupacijom (njem. Königreich Albanien).

Okupacijom i podjelom Kraljevine Jugoslavije 1941. godine, Italija je anektirala dijelove jugoslovenske teritorije od kojih je neke priključila Albaniji. Albaniji su tada priključeni istočni dijelovi Crne Gore, južni dijelovi Srbije, uključujući najveći dio Kosova i zapadne dijelove Makedonije.

Od 1. maja 1941. godine Dragaš (Gorski srez) službeno ulazi u sastav Kraljevine Albanije, kao potprefektura (nënprefektura). Potprefektura je bila jedna od karika lokalne uprave tadašnje Albanije. Pod njenom ingerencijom su se nalazili opštinski policajci i matičari. Na čelu potprefektore bio je potprefekt sa zamjenikom i sekretarom koje je imenovao prefekt. Reshad Karjagdiu i Spiro Kosova su bili potprefekti u tom periodu.

Potprefektura Dragaš bila je podijeljena u 4 opštine (komune): Opština Centar sa sjedištem u Dragašu, opština Opoja sa sjedištem u Belobrodu, opština Brod sa sjedištem u Brodu i opština Kruševo sa sjedištem u Kruševu. Kompletna administracija vođena je na albanskom jeziku.

Administrativna jedinica „komuna“ obuhvatala je nekoliko sela. Selo sa najboljim mogućnostima komunikacije proglašeno je centrom opštine. Na čelu opštine bio je predsjednik (gradonačelnik) sa sekretarom i opštinskim vijećem sastavljenim od čelnika („kryepëqhtë“).

Vojnu vlast u tom periodu činili su zapovjedništvo karabinjera i jedan pešadijski bataljon, stacionirani u Dragašu.

Bezbednosna situacija bila je djelimično mirna, ali su je povremeno su narušavale pljačke i krađa stoke pojedinih bandi iz Ljume, koje figuriraju u mjesečnim izvještajima tadašnje vlasti.

Stanje u obrazovanju nije bilo najbolje. U ovom periodu otvorene su samo tri škole, od deset koliko ih je radilo u vrijeme Kraljevine Jugoslavije. Jedan od najvećih problema bio je nedostatak nastavnog osoblja. Postojale su velike potrebe za otvaranjem škola, pogotovu u gorskom dijelu potprefektore, jer se stanovništvo koristilo „nealbanskim jezikom“.

Ekonomska situacija stanovništva nije bila povoljna, kako zbog konfiguracije terena (planinski teren) tako i zbog sveobuhvatnog stanja tokom Drugog svjetskog rata. Većina stanovništva je odlazila u pečalbu pa su lokalne vlasti slali izvještaje u kojima traže da se stanovništvu ovoga kraja olakša izdavanje putnih isprava.

Mjesečni izvještaj zamjenika gradonačelnika Kruševa o izgradnji parka, pripremi za dovođenje vode u selo Restelica, otvaranje škola i distribuciji usjeva smještenih u državnim skladištima, jer su ljudi u lošem stanju.

RAPORT

- a) Komuna Kruševë në sheshin që ashtë pagzue me emrij sheshi i Flamurit, ka përgatin dhe vedojmë punimet e nji Parku.
- b) Në katundin Restelic, përgatitën prurjen e nji uji në qëndër të katundit.
- c) Mbi çeljen e Shkollve në katundit Restelic e Kruševë, siç e ashtë raportue dhe shumë herë.
- d) Mbasi shumë herë ka raportue për derdhjen e të lashtës që ashtë në magazin Shtetnore, mbasi populli i këtij rajoni janë në gjëndije shumë të vështirën.

Këto janë raportimet për sa i përket muajit Mars 1943. XXI°

Kruševë: 19/IV/943. XXI°

Zv. Kryetar'i Komunes:

(Lutfi Milori)

Vula nënshkrim

R A P O R T

a) Komuna Krushevëk në sheshin që është pagzue me emri j sheshi i Flamurit, ka përgatin dhe vëdojnë punimet e nji Parku.

b) Në katundin Restellic, përgatitën prurjen e nji uji në qëndër të katundit.

c) Mbi çeljen e Shëllve në katundit Restellic e Krushevë, siç u ashtë raportue dhe shumë herë.

d) Mbasi shumë herë ka raportue për derdhjen e të blashhtës që ashtë në magazin Shtetnore, mbasi populli i këtij rajoni janë në gjëndije shumë të vështirën.

Këto janë raportimete për sa i përket muajit Mars 1943.XXI.-

Krushevë: 19/IV/943.XXI.-

Zv.Kryetar'i Komunes:
(Iutfi Milori)

[Handwritten signature]